ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-171/02,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την M. Πατακιά και τον A. Caeiros, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Πορτογαλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον L. Fernandes, επικουρούμενο από τον J. Calheiros, advogado, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι:

1. λαμβανομένου υπόψη ότι, στο πλαίσιο του συστήματος χορηγήσεως αδείας από τον Υπουργό Εσωτερικών, οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που έχουν την πρόθεση να ασκήσουν στην Πορτογαλία, στον τομέα της παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, δραστηριότητες φυλάξεως προσώπων και αγαθών,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

α) οφείλουν να έχουν την έδρα τους ή εγκατάσταση στην πορτογαλική επικράτεια,

β) δεν μπορούν να επικαλεστούν δικαιολογητικά στοιχεία και εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομίσει στο κράτος μέλος της εγκαταστάσεώς τους,

γ) οφείλουν να περιβάλλονται τη μορφή νομικού προσώπου,

δ) οφείλουν να έχουν ορισμένο εταιρικό κεφάλαιο,

2. λαμβανομένου υπόψη ότι τα μέλη του προσωπικού των αλλοδαπών επιχειρήσεων που έχουν την πρόθεση να ασκήσουν στην Πορτογαλία, στον τομέα της παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, δραστηριότητες φυλάξεως προσώπων και αγαθών, οφείλουν να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις πορτογαλικές αρχές,

3. λαμβανομένου υπόψη ότι τα επαγγέλματα του τομέα των υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας δεν υπόκεινται στο κοινοτικό σύστημα αναγνωρίσεως των επαγγελματικών προσόντων,

η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 49 ΕΚ, καθώς και από την οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το οποίο συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ (ΕΕ L 209, σ. 25),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), πρόεδρο του πέμπτου τμήματος, A. Rosas και S. von Bahr, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber,
γραμματέας: R. Grass,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του στις 16 Σεπτεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Μαΐου 2002, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, προσφυγή με αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι:

1. λαμβανομένου υπόψη ότι, στο πλαίσιο του συστήματος χορηγήσεως αδείας από τον Υπουργό Εσωτερικών, οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που έχουν την πρόθεση να ασκήσουν στην Πορτογαλία, στον τομέα της παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, δραστηριότητες φυλάξεως προσώπων και αγαθών,

   α) οφείλουν να έχουν την έδρα τους ή εγκατάσταση στην πορτογαλική επικράτεια,

   β) δεν μπορούν να επικαλεστούν δικαιολογητικά στοιχεία και εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομίσει στο κράτος μέλος της εγκαταστάσεώς τους,

   γ) οφείλουν να περιβάλλονται τη μορφή νομικού προσώπου,

   δ) οφείλουν να έχουν ορισμένο εταιρικό κεφάλαιο,

2. λαμβανομένου υπόψη ότι τα μέλη του προσωπικού των αλλοδαπών επιχειρήσεων που έχουν την πρόθεση να ασκήσουν στην Πορτογαλία, στον τομέα της παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, δραστηριότητες φυλάξεως προσώπων και αγαθών, οφείλουν να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδομένου από τις πορτογαλικές αρχές,

3. λαμβανομένου υπόψη ότι τα επαγγέλματα του τομέα των υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας δεν υπόκεινται στο κοινοτικό σύστημα αναγνωρίσεως των επαγγελματικών προσόντων,

η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 49 ΕΚ, καθώς και από την οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το οποίο συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ (ΕΕ L 209, σ. 25).

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

Οι ορισμοί

2 Σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 92/51, ως «βεβαίωση επάρκειας» νοείται «κάθε τίτλος:

— που πιστοποιεί εκπαίδευση η οποία δεν αποτελεί μέρος ενός συνόλου που συνιστά δίπλωμα κατά την έννοια της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ ή δίπλωμα ή πιστοποιητικό κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας

ή

— που χορηγείται έπειτα από εκτίμηση των ατομικών προσόντων, των ικανοτήτων ή των γνώσεων του αιτούντος, που θεωρούνται απαραίτητες για την άσκηση επαγγέλματος, από αρχή που ορίζεται σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις κράτους μέλους, χωρίς να απαιτείται η απόδειξη προηγούμενης».

3 Σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 92/51, ως «νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα» νοείται «η δραστηριότητα ή το σύνολο νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων που αποτελούν το επάγγελμα αυτό σε ένα κράτος μέλος».

4 Κατά το άρθρο 1, στοιχείο στ', της οδηγίας 92/51, ως «νομοθετικά κατοχυρωμένη επαγγελματική δραστηριότητα» νοείται «η επαγγελματική δραστηριότητα για την πρόσβαση στην οποία ή για την άσκησή της ή έναν από τους τρόπους ασκήσεώς της σε ένα κράτος μέλος απαιτείται, αμέσως ή εμμέσως, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, η κατοχή τίτλου εκπαίδευσης ή βεβαίωσης επάρκειας. [...] Η άσκηση δραστηριότητας υπό επαγγελματικό τίτλο, εφόσον η χρήση αυτού του τίτλου επιτρέπεται μόνον στους κατόχους τίτλου εκπαίδευσης ή βεβαίωσης επάρκειας, που καθορίζεται από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις», συνιστά έναν από τους «τρόπους ασκήσεως μιας νομοθετικά κατοχυρωμένης επαγγελματικής δραστηριότητας».

Οι ουσιαστικοί κανόνες

5 Το άρθρο 8 της οδηγίας 92/51 έχει ως εξής:

«Όταν στο κράτος μέλος υποδοχής, η πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή η άσκησή του προϋποθέτει την κατοχή βεβαίωσης επάρκειας, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να αρνείται σε υπήκοο κράτους μέλους την πρόσβαση στο επάγγελμα αυτό ή την άσκησή του, υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς, επικαλούμενη την έλλειψη τυπικών προσόντων:

α) εάν ο αιτών κατέχει βεβαίωση επάρκειας που απαιτείται από άλλο κράτος μέλος για την πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα στο έδαφός του, ή την άσκησή του, και το οποίο ελήφθη [η οποία αποκτήθηκε] σε άλλο κράτος μέλος

ή

β) εάν ο αιτών αποδεικνύει ότι έχει προσόντα που απέκτησε σε άλλα κράτη μέλη,

και που παρέχουν ισοδύναμες εγγυήσεις, ιδίως όσον αφορά την υγεία, την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, με εκείνες που απαιτούν οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις του κράτους μέλους υποδοχής.

Εάν ο αιτών δεν αποδεικνύει την ύπαρξη της ως άνω βεβαίωσης επάρκειας ή των προσόντων, εφαρμόζονται οι νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του κράτους μέλους υποδοχής.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

Οι ορισμοί

6 Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο α', του νομοθετικού διατάγματος 231/98, της 22ας Ιουλίου 1998 (*Diário da República,* I σειρά Α, αριθ. 167, της 22ας Ιουλίου 1998, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας), ως «δραστηριότητα ιδιωτικής ασφάλειας» νοείται «η παροχή υπηρεσιών από ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν νομίμως συσταθεί προς τούτο, ενόψει της προστασίας προσώπων και αγαθών, καθώς και της προλήψεως της τελέσεως εγκλημάτων».

Οι ουσιαστικοί κανόνες

7 Το άρθρο 3 του νομοθετικού διατάγματος προβλέπει τα εξής:

«Η δραστηριότητα ιδιωτικής ασφάλειας μπορεί να ασκείται μόνον από επιχειρήσεις που έχουν νομίμως συσταθεί και έχουν λάβει προς τούτο άδεια κατά τους όρους του παρόντος νομοθετικού διατάγματος.»

8 Το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο b, του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας προβλέπει ότι μία από τις ειδικές προϋποθέσεις για την πρόσληψη του προσωπικού φυλάξεως, συνοδείας, υπερασπίσεως και προστασίας των προσώπων είναι η επιτυχής συμμετοχή σε δοκιμασίες γνώσεων και φυσικής ικανότητας, το περιεχόμενο και η διάρκεια των οποίων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά την εκ μέρους των ενδιαφερομένων παρακολούθηση σειράς μαθημάτων αρχικής επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, αναγνωριζόμενης σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος.

9 Στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας διευκρινίζεται ότι το προσωπικό φυλάξεως και συνοδείας, καθώς και υπερασπίσεως και προστασίας των προσώπων, πρέπει να κατέχει επαγγελματικό δελτίο εγκεκριμένο από τη γενική γραμματεία του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο ισχύει για περίοδο δύο ετών και μπορεί να ανανεώνεται για αντίστοιχες χρονικές περιόδους.

10 Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας, η έγκριση του επαγγελματικού δελτίου εξαρτάται από την απόδειξη ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος, τα δε σχετικά αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να προσκομιστούν στη γενική γραμματεία του Υπουργείου Εσωτερικών.

11 Κατά το άρθρο 21, παράγραφος 1, του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος, η δραστηριότητα ιδιωτικής ασφάλειας που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο a, του διατάγματος μπορεί να ασκείται μόνον αφού ο ενδιαφερόμενος λάβει άδεια χορηγούμενη από τον Υπουργό Εσωτερικών.

12 Το άρθρο 22, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας προβλέπει τα εξής:

«Οι επιχειρήσεις που ασκούν την προβλεπόμενη στο άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο a, δραστηριότητα ιδιωτικής ασφάλειας πρέπει να έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, να έχουν έδρα ή αντιπροσωπεία στην Πορτογαλία και να πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 4 του κώδικα εμπορικών εταιριών.»

13 Σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας, το εταιρικό κεφάλαιο των επιχειρήσεων που ασκούν την εν λόγω δραστηριότητα, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο a, του νομοθετικού διατάγματος, δεν μπορεί να είναι κατώτερο των ποσών που προβλέπονται αντιστοίχως στα στοιχεία a, b και c της ανωτέρω παραγράφου 2.

14 Το άρθρο 24 του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας προβλέπει ότι η αίτηση χορηγήσεως της αδείας για την παροχή των υπηρεσιών ασφάλειας που απαριθμούνται στο άρθρο 2 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος πρέπει να απευθύνεται στον Υπουργό Εσωτερικών, συνοδευόμενη από τα στοιχεία τεκμηριώσεως που απαριθμούνται στην παράγραφο 1, στοιχεία a έως g, του εν λόγω άρθρου 24.

15 Σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 1, στοιχείο d, του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας, η αίτηση χορηγήσεως αδείας για την παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο a, του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος πρέπει να συνοδεύεται από έγγραφα αποδεικνύοντα την τήρηση των ειδικών προϋποθέσεων του άρθρου 22 του νομοθετικού διατάγματος.

16 Σε περίπτωση σοβαρής ή καθ' υποτροπή παραβάσεως των διατάξεων του νομοθετικού διατάγματος περί της δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας, η έγκριση ή η άδεια που προβλέπονται για την άσκηση της δραστηριότητας αυτής είναι δυνατό, κατά το άρθρο 27 του νομοθετικού διατάγματος, να ανακληθούν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, κατόπιν προτάσεως του γενικού γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών.

17 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, του κώδικα εμπορικών εταιριών έχει ως εξής:

«1. Η μη έχουσα πραγματική έδρα στην Πορτογαλία εταιρία η οποία προτίθεται να ασκήσει εκεί τη δραστηριότητά της για χρονικό διάστημα πέραν του έτους οφείλει να ιδρύσει διαρκή αντιπροσωπεία και να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις του πορτογαλικού νόμου περί εμπορικού μητρώου.

2. Η εταιρία η οποία δεν συμμορφώνεται προς τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου φέρει ωστόσο ευθύνη για τις πράξεις που εκτελούνται στο όνομά της στην Πορτογαλία, τα πρόσωπα δε τα οποία εκτέλεσαν τις πράξεις αυτές καθώς και οι διαχειριστές ή οι διευθύνοντες της εταιρίας είναι αλληλεγγύως υπεύθυνοι.

3. Παρά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αιτήσεως κάθε ενδιαφερομένου ή της εισαγγελικής αρχής, να διατάξει την παύση της δραστηριότητας, εντός της χώρας, της εταιρίας η οποία δεν συμμορφώνεται προς τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, καθώς και την εκκαθάριση της ευρισκόμενης στην Πορτογαλία εταιρικής περιουσίας.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

18 Αφού ζήτησε από την Πορτογαλική Δημοκρατία να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της, η Επιτροπή της απηύθυνε στις 29 Δεκεμβρίου 2000 αιτιολογημένη γνώμη, επισημαίνοντας ότι, κατά την άποψή της, ορισμένες πλευρές της εθνικής νομοθεσίας περί υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας είναι ασύμβατες με το κοινοτικό δίκαιο και ειδικότερα με την ελευθερία παροχής υπηρεσιών και την ελευθερία εγκαταστάσεως, καθώς και με το κοινοτικό κεκτημένο αναφορικά με τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Η Επιτροπή κάλεσε την Πορτογαλική Δημοκρατία να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη Συνθήκη ΕΚ και την οδηγία 92/51 εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεως της αιτιολογημένης γνώμης. Επειδή η απάντηση που έδωσαν οι πορτογαλικές αρχές με έγγραφο της 20ής Μαρτίου 2001 δεν ήταν ικανοποιητική, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή.

Η προσφυγή

19 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Επιτροπή προβάλλει έξι αιτιάσεις αναφορικά με τις απαιτούμενες από την Πορτογαλική Δημοκρατία προϋποθέσεις για την άσκηση δραστηριότητας ιδιωτικής ασφάλειας σε αυτό το κράτος μέλος.

20 Οι αιτιάσεις αυτές αντλούνται αντιστοίχως:

— από το μη συμβατό με το άρθρο 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται να έχει ο επιχειρηματίας την έδρα του ή διαρκή εγκατάσταση στην πορτογαλική επικράτεια·

— από το μη συμβατό με τα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται να περιβάλλεται ο επιχειρηματίας τη μορφή νομικού προσώπου·

— από το μη συμβατό με τα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται να έχει ο επιχειρηματίας ορισμένο ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο·

— από το μη συμβατό με το άρθρο 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται να έχει ο επιχειρηματίας άδεια των πορτογαλικών αρχών, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιολογητικά στοιχεία και οι εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομιστεί στο κράτος μέλος προελεύσεως·

— από το μη συμβατό με τα άρθρα 39 ΕΚ και 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται τα μέλη του προσωπικού του επιχειρηματία να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδοθέντος από τις πορτογαλικές αρχές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι έλεγχοι και οι εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν ήδη στο κράτος μέλος προελεύσεως·

— από την παράβαση του άρθρου 249 ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 10 ΕΚ, η οποία προκύπτει από τη μη ορθή μεταφορά του άρθρου 8 της οδηγίας 92/51 στην εθνική έννομη τάξη.

21 Πριν εξεταστεί διαδοχικά το βάσιμο των διαφόρων αυτών αιτιάσεων, πρέπει να εξεταστεί ένα ζήτημα που συνδέεται με τις περισσότερες από τις αιτιάσεις αυτές ήτοι η οριοθέτηση των αντιστοίχων πεδίων εφαρμογής των άρθρων 49 ΕΚ και 43 ΕΚ.

Επί της οριοθετήσεως των αντιστοίχων πεδίων εφαρμογής του δικαιώματος ελεύθερης παροχής υπηρεσιών (άρθρο 49 ΕΚ) και του δικαιώματος ελεύθερης εγκαταστάσεως (άρθρο 43 ΕΚ)

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

22 Κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση, ο επιχειρηματίας ο οποίος παρέχει τις υπηρεσίες του εντός του κράτους μέλους προορισμού επί ορισμένο χρόνο δεν ενεργεί πλέον σε διασυνοριακό επίπεδο, αλλά καθίσταται, εκ του γεγονότος αυτού και μόνον, επιχειρηματίας έχων την εγκατάστασή του στο εν λόγω κράτος μέλος. Κατά συνέπεια, ένα μέτρο το οποίο εφαρμόζεται μόνο στους επιχειρηματίες που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Πορτογαλία για χρονική περίοδο πέραν του έτους δεν μπορεί να παραβιάζει την αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

23 Η Επιτροπή εκτιμά ότι, και όταν ακόμη παρέχονται υπηρεσίες επί χρόνο πέραν του έτους, πρόκειται πάντοτε για την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης παροχής υπηρεσιών όταν οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται εντός κράτους μέλους με αφετηρία άλλο κράτος μέλος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

24 Όσον αφορά την οριοθέτηση των αντιστοίχων πεδίων εφαρμογής των αρχών της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και της ελευθερίας εγκαταστάσεως, επισημαίνεται ότι το καθοριστικό στοιχείο είναι το αν ο επιχειρηματίας είναι εγκατεστημένος στο κράτος μέλος εντός του οποίου παρέχει τις υπηρεσίες για τις οποίες πρόκειται (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση της 30ης Νοεμβρίου 1995, C-55/94, Gebhard, Συλλογή 1995, σ. I-4165, σκέψη 22). Όταν είναι εγκατεστημένος (έχει κύρια ή δευτερεύουσα εγκατάσταση) στο κράτος μέλος εντός του οποίου παρέχει τις υπηρεσίες του (κράτος μέλος προορισμού ή κράτος μέλος υποδοχής), εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής της

ελεύθερης εγκαταστάσεως, όπως ορίζεται στο άρθρο 43 ΕΚ. Όταν απεναντίας ο επιχειρηματίας δεν είναι εγκατεστημένος εντός του κράτους μέλους προορισμού, παρέχει τις υπηρεσίες του σε διασυνοριακό επίπεδο και εμπίπτει στην αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που προβλέπεται στο άρθρο 49 ΕΚ.

25 Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια της εγκαταστάσεως συνεπάγεται ότι ο επιχειρηματίας προσφέρει τις υπηρεσίες του, κατά τρόπο σταθερό και συνεχή, από επαγγελματική κατοικία εντός του κράτους μέλους προορισμού (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προμνημονευθείσα απόφαση Gebhard, σκέψεις 25 και 28, και την απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1986, 205/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1986, σ. 3755, σκέψη 21). Απεναντίας, πρόκειται για παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 49 ΕΚ όταν οι υπηρεσίες δεν προσφέρονται κατά τρόπο σταθερό και συνεχή, από επαγγελματική κατοικία εντός του κράτους μέλους προορισμού.

26 Το Δικαστήριο διαπίστωσε συναφώς ότι είναι δυνατό να αποτελούν υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 49 ΕΚ οι υπηρεσίες τις οποίες ένας επιχειρηματίας εγκατεστημένος σε κράτος μέλος παρέχει με μια ορισμένη συχνότητα ή σε τακτά χρονικά διαστήματα, ακόμη και για παρατεταμένη χρονική περίοδο, σε πρόσωπα εγκατεστημένα σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη, παραδείγματος χάρη, η προσφερόμενη έναντι αμοιβής δραστηριότητα παροχής συμβουλών ή πληροφοριών. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι ουδεμία διάταξη της Συνθήκης παρέχει τη δυνατότητα προσδιορισμού, κατά τρόπο αφηρημένο, της διάρκειας ή της συχνότητας βάσει της οποίας η παροχή μιας υπηρεσίας ή ορισμένου είδους υπηρεσίας εντός άλλου κράτους μέλους δεν μπορεί πλέον να θεωρείται ως παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της Συνθήκης (απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2003, C-215/01, Schnitzer, Συλλογή 2003, σ. I-14847, σκέψεις 30 και 31).

27 Κατά συνέπεια, το γεγονός και μόνον ότι ένας επιχειρηματίας εγκατεστημένος σε κράτος μέλος παρέχει υπηρεσίες εντός άλλου κράτους μέλους για παρατεταμένη χρονική περίοδο δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι είναι εγκατεστημένος στο τελευταίο κράτος μέλος.

28 Επομένως, έστω και αν, στην προκειμένη περίπτωση, τα επίδικα εθνικά μέτρα εφαρμόζονται μόνο στους επιχειρηματίες που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Πορτογαλία για χρονική περίοδο πέραν του έτους, μπορούν ωστόσο, κατ' αρχήν, να περιορίζουν την ελευθερία παροχής υπηρεσιών.

Επί της πρώτης αιτιάσεως, που αντλείται από το μη συμβατό με το άρθρο 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται να έχει ο επιχειρηματίας την έδρα του ή διαρκή εγκατάσταση στην πορτογαλική επικράτεια

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

29 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη διαρκούς εγκαταστάσεως στην πορτογαλική επικράτεια συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

30 Επιπλέον, κατά την Επιτροπή, η επίδικη πορτογαλική ρύθμιση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τον σκοπό που επιδιώκει ή, εν πάση περιπτώσει, είναι δυσανάλογη προς τον σκοπό αυτό.

31 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση προβάλλει ότι το επίμαχο μέτρο δεν περιορίζει το δικαίωμα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

32 Η εν λόγω κυβέρνηση προσθέτει ότι, και αν ακόμη υποτεθεί ότι το επίμαχο μέτρο συνεπάγεται περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος, όπως η δημόσια ασφάλεια, η δημόσια τάξη και η προστασία των καταναλωτών, και είναι ανάλογο προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας ασκούνται στο πλαίσιο σχέσεως συμπληρωματικότητας και συνεργασίας με το εθνικό σύστημα δημόσιας ασφάλειας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

33 Αρκεί συναφώς η διαπίστωση ότι, αναφορικά με ρύθμιση ανάλογη προς την εν προκειμένω επικρινόμενη από την Επιτροπή πορτογαλική ρύθμιση και κατόπιν εξετάσεως αμυντικών επιχειρημάτων παρόμοιων προς αυτά της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προϋπόθεση κατά την οποία μια επιχείρηση φυλάξεως πρέπει να έχει την έδρα εκμεταλλεύσεως στο κράτος μέλος προορισμού αντίκειται ευθέως προς την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, καθόσον καθιστά αδύνατη την παροχή, εντός αυτού του κράτους, υπηρεσιών από επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη (απόφαση της 9ης Μαρτίου 2000, C-355/98, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2000, σ. I-1221, σκέψεις 27 έως 30).

34 Το γεγονός ότι οι δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας ασκούνται στο πλαίσιο σχέσεως συμπληρωματικότητας και συνεργασίας με το σύστημα δημόσιας ασφάλειας δεν μπορεί αφεαυτού να δικαιολογήσει τέτοιο περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

35 Κατά συνέπεια, η πρώτη αιτίαση είναι βάσιμη.

Επί της δευτέρας αιτιάσεως, που αντλείται από το μη συμβατό με τα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται ο επιχειρηματίας να περιβάλλεται τη μορφή νομικού προσώπου

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

36 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η προϋπόθεση κατά την οποία ο επιχειρηματίας οφείλει να περιβάλλεται τη μορφή νομικού προσώπου για να μπορεί να ασκήσει δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας στην Πορτογαλία συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

37 Επιπλέον, κατά την Επιτροπή, η εν λόγω πορτογαλική ρύθμιση εμποδίζει τους κοινοτικούς επιχειρηματίες που είναι φυσικά πρόσωπα να ασκήσουν το δικαίωμα δευτερεύουσας εγκαταστάσεως στην Πορτογαλία.

38 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το επίμαχο μέτρο δεν περιορίζει ούτε το δικαίωμα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ούτε το δικαίωμα εγκαταστάσεως, κύριας ή δευτερεύουσας, των επιχειρηματιών που είναι φυσικά πρόσωπα.

39 Κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση, μόνον αν ο επιχειρηματίας που είναι φυσικό πρόσωπο επιθυμεί να ιδρύσει εταιρία στην Πορτογαλία –πράγμα που αποτελεί μια μορφή ασκήσεως του δικαιώματος ελεύθερης εγκαταστάσεως– οφείλει να εκπληρώσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ίδρυση εταιρίας στο εν λόγω κράτος μέλος. Τα άρθρα 4 και 40 του κώδικα εμπορικών εταιριών δεν αφορούν τη δευτερεύουσα εγκατάσταση των επιχειρηματιών που είναι φυσικά πρόσωπα.

40 Εν πάση περιπτώσει, ενδεχόμενοι περιορισμοί δικαιολογούνται, κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση, από λόγους προστασίας των δανειστών. Συγκεκριμένα, οι εταιρίες παρουσιάζουν σημαντικά μεγαλύτερη ασφάλεια και φερεγγυότητα από τους επιχειρηματίες που ενεργούν σε προσωπικό επίπεδο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

41 Διαπιστώνεται συναφώς ότι η προϋπόθεση κατά την οποία οι επιχειρηματίες ιδιωτικής ασφάλειας οφείλουν να περιβάλλονται τη μορφή νομικού προσώπου μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια στις δραστηριότητες των παρεχόντων υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη πλην της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, όπου παρέχουν νομίμως ανάλογες υπηρεσίες, και συνιστά επομένως περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 49 ΕΚ. Συγκεκριμένα, η προϋπόθεση αυτή αποκλείει κάθε δυνατότητα για ένα φυσικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο να παρέχει τις υπηρεσίες αυτές στην Πορτογαλία.

42 Επιπλέον, η προϋπόθεση αυτή συνιστά περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ. Συγκεκριμένα, εμποδίζει τους κοινοτικούς επιχειρηματίες που είναι φυσικά πρόσωπα να ιδρύσουν δευτερεύουσα εγκατάσταση στην Πορτογαλία (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1984, 107/83, Klopp, Συλλογή 1984, σ. 2971, σκέψη 19, και της 7ης Ιουλίου 1988, 143/87, Stanton, Συλλογή 1988, σ. 3877, σκέψη 11).

43 Η προϋπόθεση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους προστασίας των δανειστών. Συγκεκριμένα, εφόσον υφίστανται μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού τα οποία περιορίζουν λιγότερο την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελευθερία εγκαταστάσεως, όπως η σύσταση εγγυήσεως ή η σύναψη συμβάσεως ασφαλίσεως, η εν λόγω προϋπόθεση πρέπει να θεωρηθεί δυσανάλογη.

44 Η δεύτερη αιτίαση είναι επομένως βάσιμη.

Επί της τρίτης αιτιάσεως, που αντλείται από το μη συμβατό με τα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται ο επιχειρηματίας να έχει ορισμένο ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

45 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η προϋπόθεση κατά την οποία ο επιχειρηματίας πρέπει να έχει ορισμένο ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο για να μπορεί να ασκήσει

δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας στην Πορτογαλία συνιστά περιορισμό τόσο της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών όσο και της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

46 Συγκεκριμένα, η προϋπόθεση αυτή υποχρεώνει, κατά την Επιτροπή, τον παρέχοντα υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο να αυξήσει το εταιρικό του κεφάλαιο, έστω και αν αυτό είναι επαρκές βάσει των απαιτήσεων της νομοθεσίας του κράτους μέλους προελεύσεώς του.

47 Επιπλέον, η εν λόγω προϋπόθεση εμποδίζει κατά την Επιτροπή έναν επιχειρηματία εγκατεστημένο σε κράτος μέλος πλην της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, του οποίου το εταιρικό κεφάλαιο είναι κατώτερο του ελάχιστου ποσού που απαιτείται από την πορτογαλική ρύθμιση, να ιδρύσει θυγατρική εταιρία ή υποκατάστημα στην πορτογαλική επικράτεια.

48 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, έστω και αν η απαίτηση περί υπάρξεως ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου μπορούσε να δικαιολογηθεί από λόγους γενικού συμφέροντος, δεν αποτελεί ωστόσο μέτρο πρόσφορο να εξασφαλίσει την επίτευξη του στόχου τον οποίο επιδιώκει και βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του στόχου αυτού μέτρου.

49 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η υπό εξέταση προϋπόθεση δεν περιορίζει ούτε την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ούτε το δικαίωμα δευτερεύουσας εγκαταστάσεως.

50 Κατά την εν λόγω κυβέρνηση, ο ενδεχόμενος περιορισμός του δικαιώματος δευτερεύουσας εγκαταστάσεως δικαιολογείται, εν πάση περιπτώσει, από υπέρτερους λόγους γενικού συμφέροντος, όπως η προστασία των δανειστών και η ανάγκη αποφυγής δυσμενούς διακρίσεως έναντι των ημεδαπών επιχειρηματιών.

51 Πρώτον, είναι σημαντικό κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα των επιχειρηματιών που μπορούν να ασκήσουν δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας και να προληφθεί ο κίνδυνος χρεοκοπίας οφειλόμενης στην αφερεγγυότητα εκείνων των οποίων το αρχικό κεφάλαιο είναι ανεπαρκές.

52 Δεύτερον, το να μην απαιτείται από τον επιχειρηματία που επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα δευτερεύουσας εγκαταστάσεως στην Πορτογαλία να κατέχει, στο κράτος μέλος προελεύσεώς του, το ελάχιστο κεφάλαιο που απαιτεί η πορτογαλική νομοθεσία για την άσκηση δραστηριοτήτων ιδιωτικής ασφάλειας θα οδηγούσε κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση σε δυσμενή διάκριση έναντι των ημεδαπών επιχειρηματιών, διότι αυτοί είναι εν πάση περιπτώσει υποχρεωμένοι να διαθέτουν το ελάχιστο προβλεπόμενο από την πορτογαλική νομοθεσία εταιρικό κεφάλαιο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

53 Διαπιστώνεται συναφώς ότι η προϋπόθεση κατά την οποία οι επιχειρηματίες ιδιωτικής ασφάλειας οφείλουν να έχουν ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια στις δραστηριότητες των παρεχόντων υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη πλην της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, στα οποία παρέχουν νομίμως ανάλογες υπηρεσίες, και συνιστά επομένως περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 49 ΕΚ. Συγκεκριμένα, οι παρέχοντες υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο, οι οποίοι διαθέτουν εταιρικό κεφάλαιο κατώτερο του ελάχιστου ποσού το οποίο απαιτείται κατά την πορτογαλική νομοθεσία, εμποδίζονται να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Πορτογαλία.

54 Επιπλέον, η προϋπόθεση αυτή συνιστά περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ (βλ. την απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-167/01, Inspire Art, Συλλογή 2003, σ. I-10155, σκέψεις 100 και 101). Συγκεκριμένα, εμποδίζει έναν κοινοτικό επιχειρηματία που διαθέτει εταιρικό κεφάλαιο κατώτερο του ελάχιστου ποσού που απαιτείται κατά την πορτογαλική νομοθεσία να ιδρύσει θυγατρική εταιρία ή υποκατάστημα στην πορτογαλική επικράτεια.

55 Η προϋπόθεση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους προστασίας των δανειστών, καθόσον υφίστανται μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού τα οποία περιορίζουν λιγότερο την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελευθερία εγκαταστάσεως, όπως η σύσταση εγγυήσεως ή η σύναψη συμβάσεως ασφαλίσεως.

56 Η βούληση να αποτραπούν ενδεχόμενες προσπάθειες παρακάμψεως της εθνικής ρυθμίσεως δεν μπορεί επίσης να δικαιολογήσει την εν λόγω προϋπόθεση. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι ένας υπήκοος κράτους μέλους που επιθυμεί να ιδρύσει εταιρία επιλέγει να την ιδρύσει στο κράτος μέλος του οποίου οι νομικοί κανόνες περί εταιριών είναι οι λιγότερο δεσμευτικοί και να ιδρύσει υποκαταστήματα σε άλλα κράτη μέλη δεν μπορεί να συνιστά καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως (βλ. την απόφαση της 9ης Μαρτίου 1999, C-212/97, Centros, Συλλογή 1999, σ. I-1459, σκέψη 27).

57 Η τρίτη αιτίαση είναι κατά συνέπεια βάσιμη.

Επί της τετάρτης αιτιάσεως, που αντλείται από το μη συμβατό με το άρθρο 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται να λάβει ο επιχειρηματίας την άδεια των πορτογαλικών αρχών, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιολογητικά στοιχεία και οι εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομιστεί στο κράτος μέλος προελεύσεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

58 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προϋπόθεση κατά την οποία ο επιχειρηματίας πρέπει να λάβει άδεια εκδιδόμενη από τις πορτογαλικές αρχές για να ασκήσει δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας στην Πορτογαλία, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιολογητικά στοιχεία και οι εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομιστεί στο κράτος μέλος προελεύσεως, συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

59 Κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση, η εν λόγω προϋπόθεση δεν περιορίζει το δικαίωμα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

60 Αρκεί συναφώς η διαπίστωση ότι το Δικαστήριο έκρινε, αναφορικά με ρύθμιση ανάλογη προς την επικρινόμενη από την Επιτροπή πορτογαλική ρύθμιση και λαμβάνοντας υπόψη αμυντικά επιχειρήματα παρόμοια με αυτά της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως, ότι η εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά από τη χορήγηση διοικητικής άδειας την παροχή ορισμένων υπηρεσιών στην εθνική επικράτεια από επιχείρηση εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος, συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 49 ΕΚ. Ο περιορισμός αυτός δεν μπορεί να δικαιολογηθεί διότι, εφόσον αποκλείει τη δυνατότητα να ληφθούν υπόψη οι υποχρεώσεις στις οποίες ο παρέχων υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο υποβλήθηκε ήδη στο κράτος μέλος εντός του οποίου είναι εγκατεστημένος, βαίνει εν πάση περιπτώσει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου μέτρου, ο οποίος συνίσταται στην εξασφάλιση του αυστηρού ελέγχου των εν λόγω δραστηριοτήτων (προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψεις 35 έως 38).

61 Ως εκ τούτου, η τέταρτη αιτίαση είναι βάσιμη.

Επί της πέμπτης αιτιάσεως, που αντλείται από το μη συμβατό με τα άρθρα 39 ΕΚ και 49 ΕΚ της προϋποθέσεως κατά την οποία απαιτείται α μέλη του προσωπικού του επιχειρηματία να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις πορτογαλικές αρχές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι έλεγχοι και οι εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν ήδη στο κράτος μέλος προελεύσεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

62 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προϋπόθεση κατά την οποία τα μέλη του προσωπικού του επιχειρηματία οφείλουν να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις πορτογαλικές αρχές συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εκ μέρους του επιχειρηματία καθώς και στην ελεύθερη κυκλοφορία των μελών του προσωπικού του.

63 Κατά την Επιτροπή, το επαγγελματικό δελτίο αποτελεί είδος αδείας της οποίας πρέπει να είναι κάτοχος κάθε μέλος του προσωπικού μιας επιχειρήσεως ιδιωτικής ασφάλειας για να μπορεί να ασκήσει τη δραστηριότητά του στην πορτογαλική επικράτεια. Η Επιτροπή εκτιμά κατά συνέπεια ότι περιορίζεται το δικαίωμα αποσπάσεως του προσωπικού το οποίο έχει την άδεια να ασκεί τέτοια δραστηριότητα στο κράτος μέλος προελεύσεως του παρέχοντος υπηρεσίες σε διασυνοριακό επίπεδο.

64 Επιπλέον, η Επιτροπή εκτιμά ότι, έστω και αν η σχετική με την ανάγκη κατοχής επαγγελματικού δελτίου προϋπόθεση μπορούσε να δικαιολογηθεί από λόγους γενικού συμφέροντος, η προϋπόθεση αυτή βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου μέτρου, εφόσον δεν λαμβάνονται υπόψη οι προϋποθέσεις που πληρούνται για την απόκτηση τέτοιου δελτίου στο κράτος μέλος προελεύσεως.

65 Κατά την άποψη της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως, το επαγγελματικό δελτίο καθιστά δυνατό να εξεταστεί αν τα μέλη του προσωπικού μιας επιχειρήσεως ασκούσας δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας πληρούν τις προϋποθέσεις, όπως η συμπλήρωση της ελάχιστης υποχρεωτικής μαθητείας, η επιτυχία στις δοκιμασίες για τη διαπίστωση των γνώσεων και της φυσικής ικανότητας, καθώς και η απαιτούμενη φυσική ευρωστία και τα αναγκαία ψυχολογικά χαρακτηριστικά, για την άσκηση των δραστηριοτήτων ιδιωτικής ασφάλειας. Σε τομέα με αναγνωρισμένη ιδιομορφία, όπως αυτός της ιδιωτικής ασφάλειας, οι ελεγκτικές αρχές του κράτους μέλους προορισμού μπορούν και οφείλουν να προβαίνουν σε περιοδικούς ελέγχους.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

66 Διαπιστώνεται συναφώς ότι η προϋπόθεση κατά την οποία τα μέλη του προσωπικού ενός επιχειρηματία ιδιωτικής ασφάλειας οφείλουν να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις πορτογαλικές αρχές συνιστά περιορισμό κατά την έννοια των άρθρων 39 ΕΚ και 49 ΕΚ, καθόσον δεν λαμβάνει υπόψη τους ελέγχους και τις εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν ήδη στο κράτος μέλος προελεύσεως.

67 Η πέμπτη αιτίαση είναι συνεπώς βάσιμη.

Επί της έκτης αιτιάσεως, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 249 ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 10 ΕΚ, η οποία προκύπτει από τη μη ορθή μεταφορά του άρθρου 8 της οδηγίας 92/51 στην εσωτερική έννομη τάξη

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

68 Η Επιτροπή υποστηρίζει κατ' ουσίαν ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, μη εντάσσοντας τα επαγγέλματα του τομέα της ιδιωτικής ασφάλειας στο κοινοτικό σύστημα αναγνωρίσεως των επαγγελματικών προσόντων, παρέβη την υποχρέωσή της να μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη το άρθρο 8 της οδηγίας 92/51.

69 Η Επιτροπή εκτιμά ότι το επαγγελματικό δελτίο αποτελεί βεβαίωση επάρκειας κατά τη έννοια του εν λόγω άρθρου 8, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 92/51. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες ιδιωτικής ασφάλειας μπορούν να ασκούνται στην Πορτογαλία μόνον από προσωπικό που ακολούθησε υποχρεωτική επαγγελματική εκπαίδευση σύμφωνα με την πορτογαλική νομοθεσία και υποβλήθηκε επιτυχώς στις δοκιμασίες για τη διαπίστωση των γνώσεων και της φυσικής ικανότητας, όπως πιστοποιείται με τη χορήγηση του επαγγελματικού δελτίου. Σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτή, η δυνατότητα ασκήσεως των εν λόγω δραστηριοτήτων εξαρτάται από την κτήση τέτοιου επαγγελματικού δελτίου από τα μέλη του προσωπικού του επιχειρηματία.

70 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η δυνατότητα ασκήσεως των δραστηριοτήτων ιδιωτικής ασφάλειας δεν εξαρτάται από την κατοχή βεβαιώσεως επάρκειας. Δεν υφίσταται πιστοποιητικό ή τίτλος, κατά την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας 92/51, που πιστοποιεί κάποια εκπαίδευση. Η Πορτογαλική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι δεν παρέβη συνεπώς την υποχρέωσή της να μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

71 Για τους λόγους που επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 92 έως 95 των προτάσεών του, το επαγγελματικό δελτίο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως βεβαίωση επάρκειας κατά την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας 92/51, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής.

72 Κατά συνέπεια, η προϋπόθεση κατά την οποία τα μέλη του προσωπικού του επιχειρηματία ιδιωτικής ασφάλειας οφείλουν να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις πορτογαλικές αρχές δεν είναι αντίθετη προς το άρθρο 8 της οδηγίας 92/51.

73 Η έκτη αιτίαση που αντλείται από τη μη μεταφορά του άρθρου 8 της οδηγίας 92/51 είναι επομένως απορριπτέα.

74 Βάσει των ανωτέρω εκτιμήσεων, διαπιστώνεται ότι, επιβάλλοντας ως προϋπόθεση για να μπορούν οι αλλοδαποί επιχειρηματίες να ασκούν στην Πορτογαλία, στον τομέα των υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, δραστηριότητες φυλάξεως προσώπων και αγαθών

— να έχουν οι εν λόγω επιχειρηματίες την έδρα τους ή διαρκή εγκατάσταση στην πορτογαλική επικράτεια,

— να περιβάλλονται τη μορφή νομικού προσώπου,

— να διαθέτουν ορισμένο ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο,

— να έχουν άδεια χορηγούμενη από τις πορτογαλικές αρχές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιολογητικά στοιχεία και οι εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομιστεί στο κράτος μέλος προελεύσεως, και

— τα μέλη του προσωπικού τους να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις εν λόγω αρχές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι έλεγχοι και οι εξετάσεις που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο κράτος μέλος προελεύσεως,

η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 49 ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

75 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή διατύπωσε σχετικό αίτημα και η Πορτογαλική Δημοκρατία ηττήθηκε ως προς την πλειονότητα των ισχυρισμών της, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Επιβάλλοντας ως προϋπόθεση για να μπορούν οι αλλοδαποί επιχειρηματίες να ασκούν στην Πορτογαλία, στον τομέα των υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλειας, δραστηριότητες φυλάξεως προσώπων και αγαθών**

— **να έχουν οι εν λόγω επιχειρηματίες την έδρα τους ή διαρκή εγκατάσταση στην πορτογαλική επικράτεια,**

— **να περιβάλλονται τη μορφή νομικού προσώπου,**

— **να διαθέτουν ορισμένο ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο,**

— **να έχουν άδεια χορηγούμενη από τις πορτογαλικές αρχές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιολογητικά στοιχεία και οι εγγυήσεις που έχουν ήδη προσκομιστεί στο κράτος μέλος προελεύσεως, και**

— **τα μέλη του προσωπικού τους να είναι κάτοχοι επαγγελματικού δελτίου εκδιδόμενου από τις εν λόγω αρχές, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι έλεγχοι και οι εξετάσεις που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί στο κράτος μέλος προελεύσεως,**

η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 49 ΕΚ.

2) **Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.**

3) **Καταδικάζει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Jann Rosas von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

V. Skouris